NOVICE
kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj VII. V sredo 25. maliga serpana (julija) 1849. *List 30.*

Zmota.

Satan z babo se prepíra,
Peter ju zmirit' ne vé,
Naglo sablico izdíra —
Preč obéma ste glavé.

Razserden Gospod mu právi:
»Peter! tega ne terpím,
Berž nazaj glavé postávi!
Primete se, jez skerbím.«

Peter zmoten kar popràvi,
Ženskо glavo vragu da,
Ženi vragovo postávi, —
Marsikdo še to pozná. Višnjagorc.

Nekaj v posvetovanje zastran čebelarstva.

Z vedoželjnostjo sim od čebelarstva v Novícah od 13. do 17. lista letašnjiga tačaja bral, kar mi je tudi večidel vse pràv dopadlo. Te vodbe so zares vsakimu čebelarju vediti potrebne. Ali ko sim v 1. vodbi zastran omamljenja čebel s žêplenim sopuham, in v 8. vodbi od zatiranja mravljincov bral, sim jel z glavo majati. Zaslišite moje skušnje in sodíte:

1) Kar omamljenje čebel s žêplam vtice, sim večkrat skusil, de žêplo ne omami samo pridnih živalic, temuč tudi méd pohabí in pokvari, de nima tiste slasti za ljudí, tolikanj menj pa za pitanje čebel, kteriga vender vsaki čebelar, če svojo žival zares ljubi in koristi pri nji iše, mora vedno v zalogi imeti, de jim ga v potrebi, kader paše ni, po malim z vodo pokropljeniga daja.

Kar sim jez v tem skusil, je tole: Že 35 lét sim, čeravno ne velik čebelar, vunder priden čebelarček, in že marsikaj sim ž njimi skusil. V létu 1835, ko sim bil tretje léto v Idrii di Bacca na Timinskim, je bilo za to živalico pràv slabo léto; rojile so same od sebe dovolj, de sim iz 6 starih panjev 10 rojcov pobral, de sim jih imel 16; pa ne ajde ne druge čvetliške paše ni bilo, tako de nisim v jeseni, ko sim čebele v zimsko hrambo deval, nobeniga panja 15 funtov težkiga imel. Z naménam, de jim bom pa pomladi médu kupil, kér ga na jeseni noben čebelar ni imel kaj prodati, jih denem po navadi v zgornjo suho in merzlo hrambo proti severju čez zimo. Ostale so mi pràv lepo čez zimo. Na pomlad jih denem mesca sušca vùn, in kupim okoli 20 funtov medú v Gorici pri Judu v gosposkih ulicah. Lep je bil viditi in sladek, ni kisnil in je bil terd. Dajem ga tedej z velikim zaupanjem in pridno v preživež čebelicam na pomlad. 8. dan, ko sim jim ga bil do tretjiga malo po malim dal, sim s žalostjo vidil omamljene čebele po tleh okoli daniga médu laziti, in 3. dan po tem vse z mačico vred pomreti, ako lih so še nekoliko svojiga medú v satovji imele, okoli 1 funta še vsaki panj. En sam panj, kteriga ni bilo treba pitati, mi je ostal; druzih 15 mi je preč prišlo. Kér so vsi panjovi enako staniše imeli, in je samo eden panj, kteriga nisim pital, zdrav in pri življenji ostal, nisim mogel druziga vzroka temu dati, kakor s žêplam sopuhnjenimu médu, kteriga je Jud od predkupcov, kteri le takó ravnati znajo, kupil, in meni in drugim čebelarjem v moji okolici, drago po 24 krajc. funt, prodajal, v mojo in druzih veliko škodo, kar sim pozneje od drugih ravno to zvedil.

Jez pa takóle čebele ukrotim, de me nobena ne pikne, brez vsiga sapnika, ali meha: Napravim si en palc debelo verco, rahlo vkup spletenih ali sošitih lanénih ali konopnenih zaveržljivih cunj, ali pa tudi staro verco, ktero dobro z lesam na lesu potolčem, de rahla in voljna postane, in rajši tlí, in jih pokadim narpred v žrelu in kad noter vpiham. Potem jih denem na prostor, kér jih hočem ogledati, odprem zadnji konec, jih še dobro pokadim, potem vzamem tudi spodnjo dilico preč, jih še pokadim, in delam z njimi, kot z nar večimi prijatli, kar koli hočem, samo de nobene s pertiskam, vdarcam in rožlanjem ne razžalim. Sopuh cunj jim ne škoduje, pa tudi medú ne pokvari.

(Konec sledí.)

Jurče razlaga svojimu strícu
cesarski patent od 4. sušca zastran desetíne, tlake in druzih dávšin.

Šesto pismo.

Ljubi stric!

Nar poprej Vam moram danes nekaj smešniga oznaniti. Povédano nam je bilo, de nekterim bravcam kmečkiga stanú ni pràv, de se v „Novícah“ od odškodovanja desetíne, tlake i. t. d. govorí, in de so nekteri clo žugali, „Novíce“ pustiti in se na-nje nič več ne naročiti, če se jim bo ta zoperna reč še dalje razlagala. Kaj pravite, stric! od takih ljudí? Ali ni gerdó, de kdo kaj taciga le zine! Novíce se v vsih rečéh le pravíce in postav deržé; one se ne prilizujejo nobenimu človeku na svetu, ne gospôdi pa tudi kmetu ne — ampak se vedno le tega deržijo, kakor je pravično in postavno; one dobro spoznajo, de je bil kmet v marsikteri reči dosihmal zlo zatert, in so se serčno razveselile, de je lani deržavni zbor na Dunaji kmetijske reči nar poprej v pomén vzel in jih tudi pravično sklenil; „Novíce“ so se zlo razveselile, de so cesar Ferdinand po tém sklepu berž postave dali in de so jih cesar Franc Jožef v vsim poterdili; Novíce so se tudi serčno razveselile, de so Cesar vsim narodam njih

domači jezik osvobodili in de vstava zapové, de se ima v kancelije domači jezik vpeljati, de bo tudi kmet prihodnjič vse zastopil, kar se mu bo v njegovim jeziku pisaniga v roke dálo, in de mu ne bo treba, dobrih besedí in še denarja dajati, ali dostikrat clo dolge pota delati, de mu kdo nemško pismo v njegov jezik prestavi. Novíce so se v tém in še več v druzih rečéh veselile, de se vsacimu človeku v vsih rečéh pravíca godí, in zató se bojo vedno potegovale. — Pa — kar je enimu prav, ne sme druziga žaliti. Dobro vémo, de se je v desetíni in tlaki kmetam marsiktera krivíca godíla, pa ta krivíca se ne opraviči s tém, de bi se zdej gruntnim in desetínskim gosposkam vse vzélo in tedaj tudi to, kar jim po pravíci gré. Postave določijo: kaj ima z odškodovanjem nehati, kaj pa brez odškodovanja — in deželne komisije bodo vsaki grajšini vse to natanjko razločile. Že večkrat smo rêkli, de je na téh komisijah veliko ležeče, in de naj se previdni in pošteni možjé izvolijo, kader bo volitev téh komisíj napovédana. Pametni in pošteni ljudjé nam hvalo vedó, de jim patentne postave razlagamo, kterih v več krajih prav ne zastopijo, in ktere je dobro zastopiti treba, de se bojo potem tudi vedili umno obnašati. Za tiste pa, kterih vpitje je: „vse je doli, vse je preč“, za tiste se „Novíce“ ne pišejo — tistih evangelij so: širokoustniki in podpihovavci pri polnim bokalu vina! — Kaj ne, ljubi stric! de je taka? To novíco sim Vam namenil nar poprej povedati; zdej pa gremo k razlaganju patenta na dalje.

8. razdelk patenta pravi: „de naj pri davšinah, ktere se imajo s plačilam odkupiti, vrednost téh davšin po pravični razméri odškodovanje določi.“

Pri davšinah, ktere imajo brez odškodovanja nehati, je pravda koj pri kraji, kakor hitro je povedano, ktere davšine imajo brez odškodovanja nehati. To je takó kakor z botrinjo. Berž ko je otrok mertev, je tudi botrinja pri kraji. Takó je tudi z davšinami, ktere imajo brez odškodovanja nehati. Ne dajo se več — in pesem je vùn.

Pri davšinah pa, ktere se imajo odkupiti, je pa več opraviti, in po zgorej dani postavi, se ima tarifa odškodovanja po vrednosti davšin ravnati; to se pravi: gruntne in desetinske gospóske ne smejo več odškodovanja terjati, kakor je davšina zares vredna bila, ktero so jim podložni odrajtovali.

9. razdelk patenta pravi: „de naj se davšine, ki so se v pridelkih odrajtovale, po tisti ceni v denarjih prerajtajo, kakor je v stanovitnim katastru gruntnih davkov zarajtana. V tistih krajih pa, v kterih doslej še katastralne cenitve ni, naj se pa na kratki poti cena pridelkov po ravno téh katastralnih pravílih prerajta, kakoršne so v druzih deželah.“

Kér niso vse zemlje enako dobre in kér ena njiva več, druga menj pridelka dá, tedej je stanovitni kataster nar gotovši in nar spodobnišni podlaga, po kteri se zamore odškodovanje desetíne in druzih davšin v blagu, prerajtati in v denarjih pobotati.

Kakó se po katastru ta reč prerajta, naj vam naslednji izgled pokaže:

En oral (joh) njive se, postavimo, prerajta po 6 létnim pridelku.

V pervim létu se je pridelalo 15 vaganov (mecnov) pšenice; v drugim 15 vag. ječména; tretje léto je njiva ležala v prahi; v četertim létu se je pridelalo 15 vag. rèží; v pétim 21 vag. ovsa; v šestim je spet ležala v prahi.

Če se vès ta pridelk na 6 delov razdelí, pride na enolétni pridelk: pšenice 2 vagana in pol; ravno toliko ječména in rèží; ovsa pa 3 vagane in pol.

Če se tedej po katastralni cenitvi, ktera je po mnogih deželah in po mnogih soseskah drugačna, postavimo:

1 vagan pšenice po 2 gold., 1 vagan rèží po 1 gold. in 36 krajc., 1 vagan ječména po 54 krajc., 1 vagan ovsa po 36 krajc. prerajta, *) takó veržeta zgorej postavljena 2 vagana in pol pšenice = 5 gold., 2 vagana in pol rèží = 4 gold., 2 vagana in pol ječména = 2 gold. in 15 krajc. 3 vagani in pol ovsa pa 2 gold. in 6 krajc. — in vse skupej znese 13 gold. in 21 krajc. (Brutto-Ertrag).

Če se tedaj od tega znêska deseti del vzame, tedej znese desetína v vsim skupej za eno léto 1 gold. $20^1/_{10}$ krajc.

Iz tega izgleda si vsak lahko posname, kakó se bo tarifa odškodovanja določila; de tedej, kér niso vsi grunti v pridelkih enaki, tedej tudi po katastru ne enako cenjeni, ampak boljši so vikši, slabji pa nižji, bo tudi tarifa po tem mnogoverstna. Povsod pa bo katastralna cenitev mero dajala za tarifo odškodovanja. Če pa še v kaki deželi katastralne cenitve ni, se mora cena gruntnih pridelkov po tistih pravilih določiti, ktere veljajo za katastralno cenitev v druzih deželah.

Vaš zvest Jurče.

Natoroznanstvo je vsakimu človeku silno potrebno.

Natorstvo se sploh v tri dele, namreč v kamništvo (rudstvo), živalstvo in rastljinstvo razdeljuje; vsaktero téh dél se razdelí še v več poddelov. Takó, postavimo, rastljinstvo po prav lahko zapopadljivi viži pervič: v drevesa, germovje, zeliša in trave, ki se poprej ali pozneje v cvetje razrašajo in iz tega sad, zernje in sémena obrodijo; drugič pa v praprote, mahe, lišajovje, gobe in plesnovíne; pri téh se cvetje ne vidi, pa vender seme obrodijo in se kakor poprej imenovane rastljine na mnoge viže v pleména, podpleména, v sorte in podsorte množijo. Koristnosti, dobrote, vžitki, dobički pa tudi nevarnosti, ki iz rastljinstva za ljudí in živali mnogoverstno izvirajo, so takó velike, de mora vsaki pametni človek živo spoznati, de ljudjé in živali brez njih skorej živeti nemorejo; zakaj gotova resnica je, de živalstvo dobí večidel le iz rastljinstva svoj živež, in ljudjé, kar vživajo in s čim se oblačijo, dobivajo le iz živalstva in rastljinstva.

De bi si pa ljudjé še lahko veliko več dobrot, vžitkov in dobičkov iz rastljinstva pridobili kakor dozdej, je tudi očitna resnica, ako bi vedili, kakó se ta ali una rastljina imenuje in za kogar se rabi, ali za ljudstvo ali za živalstvo, ali je za zdravje ali škodljivo, za živež ali orodje ali za druge rečí. Vsigamogočni stvarnik ni nobene narmanjši rečí brez naména vstvaril, ampak vsaka nar manjši stvarica je za kaj. Med rastljinami jih je nar več tacih, ki se po mnogoverstnih potih v prid ljudí in žival, za živež in zdravje rabijo; pa tudi tacih se ne manjka, ki so bolj ali manj strupene, ki so že večkrat ljudí in živali v veliko nevarnost ali clo ob življenje pripravile.

Zatorej je silno potrebno vsacimu človeku, in posebno pa šolski mladosti obojiga spôla, se z rastljinstvam prihodnjič veliko bolj soznaniti; de se podučí: kakó se spozná in ena rastljina od druge razloči, kakó se imenuje i. t. d. Silno je tedej potrebno, de se ta podúk že precej v šolske bukve pervih klasov vzame in takó mladosti priložnost da, se téh takó potrebnih, koristnih, in sicer domačih natornih rečí, že precej v pervi mladosti vaditi in učiti, in takó po stopnjah naprej iz malih klasov skoz latinske šole zmerej vsako léto kaj več učiti; zakaj domače rečí poznati, nam

---

*) Ta katastralna céna je za spodnjo Avstrijo v bukvicah zaznamovana, ktere so v podlago pričijočiga razlaganja. Vredništvo.

je nar potrebniši, ki jih vse skozi vidimo in na mnoge viže rabimo. Po tem še le segajmo v ptuje dežele po neznanih in nam tudi menj potrebnih rečéh, ki jih mende nikoli rabili ne bomo. Nar poprej se tedej učimo domačih rečí, kakó se imenujejo, kakó in za kogar se rabijo, de nam nihče ne bo mogel očitati, de svojih domačih rečí ne poznamo, po amerikanskih in afrikanskih pa hrepenimo. Marsiktera gospodična pozná ptujo kamelijo, domačiga peteršilja pa ne!! Tudi se bo mladost pri tem takó žlahtnim, nedolžnim, prijetnim in koristnim učenji in spoznanji rastljinstva marsikteri morebiti še celò škodljivi misli pri sprehajanji ali popotvanji odvernila; zakaj kamor se gré in kodar se sprehaja, ga rastljine kakor prijatli in znanci že od delječ smehljaje pozdravljajo, ogovarjajo in na nezapopadljivo modrost in vsigamogočnost Stvarnika opominajo. Starši, učeniki in vsi, ki imate priložnost, opominovajte, nagibajte in nagovarjajte mladost obojiga spôla k tému takó koristnimu učenju!

(Konec sledí.)

Daljni pogovori v Ljubljanskim muzeumu 22. rožnika.

Gosp. F. Schmidt iz Šiške je en kos apnenika pokazal, kteriga je nad Rocinovim gradam pod Šmarno Goró odbil. Na tem kamnu so polževe lupíne (tacih polžev, kakoršni se tam na pečéh še živi najdejo) s kamnitno skorjo znotrej in zunej oblíte, de se vidi začetek okamnenja, kakó se sčasama puhlíne in kotlíne s kamnitno skorjo polnijo, ki je v vodi stopljena, kakor iz solne vode, kader se izkadí ali posuší. Če je kakošna reč v tako slano vodo padla ali če je va-njo položena bila, se sčasama skorjica krog in krog naredí, kakor okoli poprej imenovanih polževih lupín. Kamnina, iz vode ločena, se nabíra, polže ali druge take rečí zaljiva. Kamnina sčasama zgubiva mokrino, in se stèrdi do terdiga kamna. Na tako vižo so morske in druge rečí, zverinske kostí, ribe, lesovi, češarki, listje i. t. d. v terdim robu ali skali v celini ohranjene okamnéle, kar se tù ali tam v več krajih naše domovíne najde, in kar nam spričuje čudne prigodbe nekdanjih časov tega svetá. Kdo bi mislil, de na Gorenskim v takih visočínah, kakor v Jezercih pod Veršacam i. t. d. je nekdaj globoko morje stalo! in vender nam okamnjene polževe lupíne čez en čevelj široke — amoniti imenovani — kteri se v muzeumu vidijo, očitno pričajo, de je to resnica. — Muzeumski družbi je posebno ljubo, take rečí iskati, dobivati in za podučílo hraniti.

Potem nam je gosp. Schmidt velik kos lahkiga kamna (lahkovca) pokazal, kteri se v Želečah Bleške fare najde, na kterim se podobe listja vidijo, ktero je voda z apnéno skorjo pokrila. Na to vižo v Karlovih toplicah na Češkim rožne vence, rake, sadje, grozdje ali kar koli se v tisto vodo potopí, s kamnitno skorjo okrivajo, in na prodaj ponujajo. Lep venec v hrastov list zavit, in več tacih rečí je gosp. Freyer iz muzeumske shrambe pokazal.

Gosp. Schmidt nam je potem košene pšice pokazal, ktere se v polžih najdejo, če se njih beli kamniček precepi; te pšice (Liebespfeile) pri spôju polžam v persih tičé.

Gosp. Petruzzi je od okamnjenih rečí, ktere se v Tujnicah in v Kamniku najdejo, govoril, in posebno penzijoniraniga gospoda stotnika Watzelna in gosp. Deisingerja, dimnikarja v Kamniku, pohvalil, ki sta z velikim trudam veliko tacih okamnjenih rečí na dan spravila, de je zares vredno, jih pogledati.

Dolžnost svoj jezik spoštovati.

(Pridiga v Možburzi na Koroškim binkoštni pondeljk 1838 od sedanjiga mil. kneza in škofa Lavantinskiga g. g. Slomšeka.)

(Dalje.)

I.

Dvanajst bornih ribčov je vsigamogočni Bog izvolil ves svet preoberniti in zveličati; in preden jih je po široki zemli poslal, jim ni dal posvetniga bogastva ino pozemelske oblasti, ampak dve narpotrebniši nebeški rečí jim je sv. Duh na binkoštno nedelo prinesel: nebeško modrost božjiga nauka, ino posebne lastnost vse jezike na svetu govoriti.

Podal se je sv. Peter proti večeru, ter je Latincam sv. evangelj oznanoval; — sv. Jakob po Judovskim in proti jutru, — sv. Janez pa Grekam vesel glas nebeškiga kralestva prinesel. Sv. Andrej se je podal v polnočne kraje, ter je Slovencam, našim starim zarodnikam, kakor pravijo, pervi Jezusov nauk oznanoval, v našim starim slovenskim jeziku.

Ko so apostelni za sveto vero svojo kri prelili, ino so za svojim gospodam Jezusam v večno zveličanje šli, so prišli drugi apostelski možje v naše kraje sveto vero Jezusovo po teh deželah razširjat, ino med Slovence poterdit. Med njimi je bil na Koroškim sv. Modest, pervi škof gosposveški, kteri še v tej stari imenitni cerkvi počiva.

Slovenci, ki so tistikrat po celim Koroškim, Štajarskim, Krajnskim, Vogerskim ino Moravskim živeli, so tri imenitne kneze alj firšte imeli: Ratislava, Svetopolka ino Kocela, ki so sami skerbni kristjani tudi kakor dobri očetje Slovencam kakor svojim otrokam za kerš. podučenje skerbeli. Pošlejo nekoliko imenitnih mož v Carigrad (Konštantinopel) ino prosijo gerškiga cesarja Mihela III., naj jim pošle zastopnih učenikov, ki bojo njihove podložne v keršanski veri po slovensko učíli. Cesar odloči dva brata, modra ino vučena moža: svetiga Kirila ino Metuda, ki sta v slovenske dežele prišla, Slovence Boga prav spoznati, njega spodobno častiti, pa tudi pisati ino brati učila, ino sta tako Slovencov nar imenitneji učenika ino apostelna bila. Ino Slovenci so se veselili, ki so toliko božje reči v svojim slovenskim jeziku slišali. — Ali se ljubi bratje ino sestre! tudi vi veselite svete božje nauke v slovenskim jeziku poslušati? — Oh veliko se najde nehvaležnih trepastih Slovencov, ki rajši nemško imajo, ino se svojiga materniga jezika clo sramujejo, ino ne pomislijo, de je pregrešno se svojiga jezika sramovati, ga zatajiti, ino clo pozabiti.

(Dalje sledí.)

Novičar iz Ljubljane.

Naš rojak, feldvebelj Knaflič, od kteriga smo v poslednjim listu Novíc povedali, de je iz Komarnske terdnjave Ogram všel, je prišel pretečeni teden v Ljubljano, kjer smo ž njim govorili. Ko je še jetník v Komarnu bil, je mogel Ogram v kancelíi za pisarja služiti. Tukej se mu je v modri glavici misel zbudila, sebi popotno pismo (pôs) z vsimi potrebnimi podpisi ponarediti. V tem pismu si je napčno imé dal, se je rojeniga Švajcarja imenoval, ki je bil, brez de bi bil kakošne rečí kriv, v Peštu vjet in v Komarnsko terdnjavo pripeljan. Nekiga dne, ko mu je bilo ukazano, z več jetniki róve (šance) kopat iti, se je na večer, ko so se njegovi tovarši spet v terdnjavo vernili, v nekim grabnu skril — in takó všel. Čez 3 dni in nočí je hodil po neznanih krajih skorej brez jedí in pijače, in večkrat tudi od Ogrov ustavljen, ki so ga špijona mislili, dokler se ni s svojim popotnim listam skazal. Po silnih težavah se je vunder verli mladeneč z mèrzlico vred iz Ogerskiga zmotal in v Radgono na Štajarsko pri-

šel. Veliko nam je pripovedoval, kakó so Ogri v Komarni vjete vojake krajnskiga regimenta vabili, de naj bi k Ogram stopili — pa — slava jim! — ne eniga niso bili v stanu premotiti. Gosp. Knaflič je šel zdej za nekoliko časa na Gorensko domú, se mèrzlice ozdraviti. — Gosp. Andr. H....r so nam iz Notranjskiga pisali, de naj po „Novícah“ oznanimo, de tisti gosp. Andrej Čehovin, lajtnant pri 4. regimentu topništva, ki je bil po naznanilu nemškiga Ljubljanskiga časopisa od 12. t. m. z nar imenitnišim vojniškim redam Marije Terezije od cesarja počasten, je rojen Krajnc iz Ipavskiga, sin kmečkih staršev, ki je pred 18 léti prostovoljno v vojaški stan topništva (Artillerie) stopil. Vitez slavniga reda M. Terezije biti, je silno velika čast, ktero le malokdo doseže; naš junaški rojak jo je dosegel — slava mu! — V pondeljik zjutrej je šlo spet nekakih 150 novíncov našiga regimenta proti Ptujim na Ogersko. — Ravno to jutro so tudi vse Ogre, grofa Batyanita in njegove tovarše, ki so bili na gradu zapèrti, iz Ljubljane peljali, pravijo, de k sôdbi v Prešpork. — Ravno med boleznijo je dobil naš gosp. Mažgon od ministerstva povabílo, se konec tega mesca na Dunaj podati, kamor je zbor učenih móž iz vsih slovanskih deželá poklican, slovanski besednjak za vse besede sostaviti, ktere se bojo pri prestavljanji postav in v kancelijah sploh potrebovale, de bo, kolikor je moč, enoličnost v postavnih in opravilskih besedah pri vsih avstrijanskih Slovanih kraljovala. Slavni Čeh g. Šarfařik bo predsednik tega odbora. Iz Zagreba je mnogospoštovani gosp. Ivan Mažuranič poklican. — Kakor je minister pravíce za Česko deželo, bo tudi za slovensko odbor v Ljubljani za prestavljanje postav vstanovil; takó zagotovijo pisma iz Dunaja, ktere nam tudi veselo oznanílo prinesó, de je gosp. minister Bach terdno namenjen, za enakopravnost jezikov skerbeti; tedaj se tisti gospodje silno motijo, ki natihama še zmirej pričakujejo, de ne bo prišel slovenski jezik v kancelíje. Od ministerstva za napravo kancelijskiga besednjaka na Dunaj poklicani gospodje bojo potrebo tega vpeljanja gosp. ministru še posebno na serce položili. — Bog daj! de bi se naš ljubljeni gosp. Mažgon kmalo ozdravil in pot na Dunaj nastopiti mogel! Že mu je veliko boljši — upati smemo, de ga bo gosp. Mader kmalo popolnama ozdravil. — Unidan smo šli enmalo po deželi, in z veseljem smo vidili povsod kosolce žita polne. — Iz Dunaja zvémo, de je gosp. Šrott za predsednika tiste komisije izvoljen, ki ima nove gosposke na Krajnskim vstanoviti (Organisirungscommisär). Gosp. Šrott je rojen Krajnc, in je bil pred poslednjim Beneškim puntam predsednik apelacíje v Benetkah. — Na prijazni Cvetliški Gôri (Rosenberg) poleg Ljubljane smo slišali v sredo zvečer pod milim nebam pervikrat pevsko družbo (Liedertafel) slovenske in nemške pesme prepevati. Poslušavcov je bilo, de se je vse tèrlo. Če bi mi kaj svetovati imeli, bi rêkli: de naj vsa častita družba drugikrat pesmi enoglasno pôje, de bo petje lepih pesem bolj zdalo in poslušavce bolj vnelo. — Iz Jakina pridši vojaki našiga regimenta nam poterdijo, de jim tam zares prav dobro gré. Razun cesarskiga plačíla, pol funta rajža, pol funta mesá in pol bokala vina ima prosták (gmajnar) še vsaki dan 30 krajc.

Novičar iz mnogih krajev.

Iz Ogerske vojske smo noter do pondeljika prav vesele novíce za avstrijansko in rusovsko armadó slišali; v pondeljik pa Zagrebški in potem tudi Dunajski časopisi niso prinêsli nič kaj veselih novic od Banove armade — vunder zna biti — pristavi „Südslawische Zeitung“ — de morebiti ni vse takó hudo, kakor se je pervi hrup zagnal. Toliko je gotovo, de je bila 14. t. m. huda bitva med Banovo in Bemovo armado pri Šentomažu, kjer se je sam Ban neizrečeno pogumno obnašal. Kjer koli je bila nar veči nevarnost, je bil Ban sam pričijoč in je podžigal z nepopisljivo hrabrostjo svoje vojake, Bemovi armadi vbraniti, de bi Petrovaradinske terdnjave ne doségla, ktera je od ogerske armade obsedena, od naše pa krog in krog tako obdana, de ne more vùn. Bem je vunder Tiso prestopil; kje pa de je ta namén dosegel, se prav ne vé. Po pismih iz Pešta se je 18. t. m. vzdignil Haynau z veliko armado iz Pešta in je hitel proti Segedinu Banu na pomoč. Tudi se bere, de pridejo Rusje iz Erdeljskiga Banu pomagati. General Kničanin je dal velike róve in ograje pri Titelu napraviti, kér je Titel zdej nar imenitniši kraj za vojsko; zató se tudi sliši, de bo Ban nar veči armado okoli Titela zbral. — Od Bema se pripoveduje, de zmirej skuša ali na Turško, ali pa skozi Horvaško na Laško predreti in tam novo vojsko vzgati; zató tudi nekteri mislijo, de nočejo Sardinci mirú z nami skleniti, kér se zanašajo na Ogre. Dunajski časopis „Presse“ pravi, de je Ban ukazal, ko je v Titel prišel, nekiga stotnika (hauptmana) G. iz Nemško-Banaškiga graničarskiga regimenta nanaglama vkleniti, zató kér so nektere priče zoper njega, de je Ogram stan in naméne Banove armade izdal. — Iz Komarnske terdnjave so 11. dan t. m. poskusili Ogri čez našo armado planiti in si cesto proti jugu odpreti, pa so bili od naših po 4 ure terpečim boji nazaj spodeni; veliko Ogrov je bilo tù vbitih, ranjenih in vjetih. — 16. t. m. je bila pri Wajcnu huda vojska. Ogerska generala Dembinski in Görgey sta se namenila zedinjena čez naše se zagnati. Dembinski se je lotil armade rusovskiga generala Paskeviča in jo je zares noter do Dunakeca poleg Gödollö blizo Pešta zapodel; Görgey pa ni bil tako srečen in se je mogel proti Isci in Komarnu vmakniti. — Iz Komarna se sliši, de že Ogram zlo živeža pomanjkuje; vina imajo dosti, kruha in mesá pa malo. — V Bosni je med turškimi Serbi punt vstal zavolj novih davkov; Bosnjaki se hočejo Turški oblasti odtegniti in pod Horvaškim banam biti. — Benetke se še niso podale. Radecki je bil unidan v Mestri. Govorí se, de, kér na drugo vižo ne gré, hoče puntarsko mésto z lakoto prisiliti, de se bo podverglo. Naša armada okoli Benetk ima silno veliko, pravijo, 9000 bolnikov na morski merzlici. Minister Bruk je v Milani, in vse njegovo prizadevanje, Sardince k sklepu mirú pripraviti, je dosihmal zastonj. Na zadnje bo vonder le treba, de be vitez Radecki z mečem v roki v Turinu Sardincam mir diktiral. — Francozje so v Rimu, kjer jih pa Rimci silno pisano gledalo; vsaki dan jih najdejo veliko zabodenih po ulicah ležati. Kjer kakiga Francoza bolj na samim vidijo, mu začnó „kikiriki“ vpiti, zató ker Francoz (Gallus) pomeni po Latinsko, Laško i. t. d. petelína. — Na Nemškim je zdej kakor po hudim vremenu — tiho in pobito. — 16. t. m. je na Koroškim v Lavantinski dolini neka kmetica čveterčike rodila; 2 fanta in 2 deklici. To se je Dunajskimu casopisu (Wienerzeitung) tako imenitno zdélo, de je unidan to novíco na sprednjo stran nad politiškimi novícami oznanil!! — Grenardirjem, ki so unidan skozi Ljubljano šli, je ukazano v Veliko Kanižo na Ogersko marširati. — Naš Cesar so zdej spet na Dunaji. Unidan so bili v Bèrni, kjer jih je ljudsto z neizrečenim veseljem sprejelo.

Današnjimu listu je pridjan 27. dokladni list.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*